

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 205/03-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2004 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Jána Auxta a Juraja Horvátha v konaní o sťažnosti Ing. L. K., bytom T. Š., zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., B., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v konaniach vedených pod sp. zn. 9 C 550/92 a sp. zn. 9 C 1065/92, za účasti Okresného súdu Poprad, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. L. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v konaniach vedených pod sp. zn. 9 C 550/92 a pod sp. zn. 9 C 1065/92 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Poprad p r i k a z u j e , aby v konaniach vedených pod sp. zn. 9 C 550/92 a pod sp. zn. 9 C 1065/92 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. L. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 120 000 Sk (slovom jednostodvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Poprad p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Poprad j e p o v i n n ý uhradiť Ing. L. K. do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania vo výške 8 796 Sk (slovom osemtisíc sedemstodevãťdesiatšesť slovenských korún) na účet advokátky JUDr. E. L., B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 205/03 zo 14. novembra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. L. K., bytom T. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 550/92 a v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1065/92.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 11. júna 1992 okresnému súdu žalobu o náhradu mzdy. Vec je vedená pod sp. zn. 9 C 550/92. Dňa 4. decembra 1992 ďalšou žalobou uplatnil u toho istého súdu nárok na náhradu škody voči tomu istému žalovanému. Tejto veci bola pridelená sp. zn. 9 C 1065/92.

Sťažovateľ uviedol, že okresný súd v oboch konaniach „... *bezprecedentne porušuje čl. 48 ods. 2 ústavy, keď aj napriek množstvu sťažností z našej strany – počnúc okresným súdom a končiac ministerstvom spravodlivosti, kde sme ich adresovali – vo veci*

nesústredene koná a rozhoduje, čím odd'ahuje konečné ukončenie obidvoch vecí, na ktorých bol i je sťažovateľ existenčne závislý“.

Vo svojej sťažnosti sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu v oboch označených konaniach bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a súčasne žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v uvedených veciach konal a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 500 000 Sk.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 225/03 doručeným ústavnému súdu 13. januára 2004.

K priebehu konania vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 550/92 predseda okresného súdu uviedol:

„Vec napadla na Okresný súd Poprad dňa 11. 6. 1992 do senátu JUDr. M. K. Dňa 22. 6. 1992 súd predložil návrh na začatie konania na vyjadrenie odporcovi. Vyjadrenie k návrhu odporcu bolo doručené súdu dňa 22. 7. 1992. Dňa 17. 9. 1992 bolo nariadené pojednávanie na termín 30. 9. 1992. Pojednávanie bolo odročené na termín 12. 10. 1992 s pokynom pre navrhovateľa predložiť listinné dôkazy. Pojednávanie zo dňa 12. 10. 1992 bolo odročené na neurčito, z dôvodu prebiehajúceho konania o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru navrhovateľa so Štátnym majetkom Poprad, ktoré bolo na odvolacom konaní na KS v Košiciach. Jednalo sa o vec 8 C 1213/91. Konanie vo veci 8 C 1213/91 bolo právoplatne ukončené dňom 11. 2. 2003. Podaním zo dňa 4. 12. 1992 navrhovateľ rozšíril návrh na sumu 36.750,- Sk.

Žiadosťou zo dňa 16. 5. 1993 sa navrhovateľ domáhal náhrady škody z nezákonného súdneho rozhodnutia podľa zákona 58/1969 Zb., ktorý sa týkal veci vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 8 C 486/88. Na žiadosť Ministerstva spravodlivosti SR tomuto boli následne zaslané spisy, vedené na Okresnom súde pod sp. zn. 9 C 550/92 a 9 C 1065/92. Tieto boli vrátené Ministerstvom spravodlivosti okresnému súdu dňa 26. 10. 1995. Súd po opätovnom oboznámení sa s doposiaľ vykonaným dokazovaním nariadil ďalší termín pojednávania.

Pojednávanie zo dňa 23. 9. 1996 odročené na termín 4. 10. 1996, z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania. Pojednávanie zo dňa 4. 10. 1996 odročené na termín 6. 11. 1996 z dôvodu opätovnej neprítomnosti účastníkov konania. Pojednávanie zo dňa 6. 11. 1996 odročené na termín 11. 11. 1996 za účelom vyhlásenia rozhodnutia. Dňa 11. 11. 1996 rozhodnuté vo veci samej - návrh zamietnutý, bez náhrady trov konania u oboch účastníkov konania. Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa podal odvolanie navrhovateľ. Dňa 7. 4. 1997 spis predložený KS Prešov na rozhodnutie o odvolaní. Uznesením KS Prešov č. k. 3 Co 519/97-48), zo dňa 3. 12. 1997, rozsudok súdu prvého stupňa zrušený v celom rozsahu a vec vrátená na ďalšie konanie. Uznesenie bolo doručené OS Poprad dňa 13. 2. 1998, expedované účastníkom konania dňa 16. 2. 1998. Dňa 1. 4. 1998 vznesenie námietky predpojatosti sudcom JUDr. M. K. Uznesením KS Prešov č. k. 3 Nc 25/98-59) zo dňa 26. 5. 1998 s právoplatnosťou od 17. 6. 1998 sudkyňa JUDr. M. K. vylúčená z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci.

Dňa 24. 6. 1998 vec pridelená na ďalšie konanie do senátu JUDr. G. K. Dr. Dňa 7. 9. 1998 súd písomne oznámil účastníkom konania zmenu sudcu, s tým, že po oboznámení sa so spisom bude vo veci ďalej konať.

V období od 1. 4. 1999 do 30. 9. 1999 sudkyňa JUDr. G. K. Dr. dočasne pridelená na výkon sudcovskej funkcie na Krajský súd v Prešove. Dňa 9. 4. 1999 nariadené pojednávanie na termín 26. 4. 1999. Pojednávanie odročené z dôvodu neprítomnosti právnej zástupkyne navrhovateľa na termín 28. 5. 1999. Pojednávanie zo dňa 28. 5. 1999 po prejednaní veci odročené na neurčito, za účelom pripojenia spisu OS Poprad sp. zn. 8 C 486/88, ako aj za účelom predloženia listinných dôkazov odporcom. Listinné dôkazy predložené súdu dňa 31. 5. 1999. Dňa 24. 11. 1999 výzva súdu adresovaná právnej zástupkyňi navrhovateľa na predloženie písomnej špecifikácie žalovanej istiny, ďalších návrhov na doplnenie dokazovania. Dňa 17. 1. 2000 urgencia súdu na predloženie požadovaných dokladov od právnej zástupkyne navrhovateľa. Odpoveď od právnej zástupkyne navrhovateľa došla súdu dňa 12. 5. 2000.

V období od 1. 4. 2000 do 30. 9. 2000 sudkyňa JUDr. G. K. Dr. dočasne pridelená na výkon sudcovskej funkcie na Krajský súd v Prešove. Spis odovzdaný a vec bola pridelená JUDr. Z. predsedom OS Poprad na vybavenie inému sudcovi.

Dňa 2. 11. 2000 bola predmetná právna vec opätovne pridelená predsedom OS Poprad JUDr. Z. na vybavenie JUDr. G. K. po vrátení sa z KS Prešov. Dňa 2. 11. 2000 súd opätovne vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľa na predloženie procesného podania, týkajúceho sa náhrady mzdy, jej špecifikácie vrátane návrhov na doplnenie dokazovania, vzhľadom na neustále rozširujúci návrh o náhradu mzdy za ďalšie obdobie. Odpoveď došla súdu dňa 7. 12. 2000. Dňa 25. 1. 2001 nariadené pojednávanie na termín 23. 3. 2001. Pojednávanie zo dňa 23. 3. 2001 po prejednaní odročené na termín 25. 5. 2001.

Dňa 25. 5. 2001 rozhodnutie vo veci samej - návrh zamietnutý v celom rozsahu. Odporcovi bola priznaná náhrada trov konania. Písomné vyhotovenie rozsudku expedované dňa 12. 6. 2001. Proti rozsudku podal odvolanie navrhovateľ podaním zo dňa 2. 7. 2001, ktoré súd doručil odporcovi.

Dňa 3. 7. 2001 (pokyn sudcu na doručenie). Vyjadrenie k odvolaniu došlo dňa 25. 7. 2001. Spis predložený Krajskému súdu v Prešove dňa 30. 7. 2001.

Uznesením KS Prešov č. k. 3 Co 383/01-175), zo dňa 4. 6. 2002, s právoplatnosťou od 5. 8. 2002, bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa v celom rozsahu zrušené. OS Poprad bolo uznesenie doručené dňa 9. 7. 2002 a účastníkom expedované dňa 31. 7. 2002.

Dňa 27. 8. 2002 právny zástupca odporcu podal dovolanie proti uzneseniu KS Prešov č. k. 3 Co 383/01-175) zo dňa 4. 6. 2002. Dňa 9. 9. 2002 urgovanie doručenky o prevzatí rozhodnutia KS Prešov právnu zástupkyňou navrhovateľa. Dňa 25. 9. 2002 doručovanie dovolania právnej zástupkyňi navrhovateľa na vyjadrenie, výzva na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie adresované odporcovi. Dňa 17. 10. 2002 doručené vyjadrenie navrhovateľa k dovolaniu.

Dňa 5. 12. 2002 spis predložený Najvyššiemu súdu SR na rozhodnutie o dovolaní. Na základe pokynu Najvyššieho súdu SR zo dňa 13. 2. 2003, súd dňa 27. marca 2003 vyzval navrhovateľa na zaplatenie doplatku súdneho poplatku za dovolanie. Po zaplatení súdneho poplatku, spis predložený Najvyššiemu súdu SR Bratislava dňa 25. 4. 2003.

Uznesením zo dňa 26. júna 2003 sp. zn. 3 Cdo 54/03 súd dovolanie žalovaného odmietol. Uznesenie Najvyššieho súdu SR nadobudlo právoplatnosť 16. 9. 2003. “

K priebehu konania vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 1065/92 predseda okresného súdu uviedol:

„Vec napadla na Okresný súd Poprad dňa 4. 12. 1992 do senátu JUDr. M. K. Dňa 17. 5. 1993 súd si pripojil súvisiace spory vedené na OS Poprad – 5 C 1044/87, 9 C 551/92.

Žiadosťou zo dňa 16. 5. 1993 sa navrhovateľ domáhal náhrady škody z nezákonného súdneho rozhodnutia podľa zákona 58/1969 Zb., ktorý sa týkal veci vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 8 C 486/88. Na žiadosť Ministerstva spravodlivosti SR tomuto boli následne zaslané spisy, vedené na Okresnom súde pod sp. zn. 9 C 550/92 a 9 C 1065/92. Spisy zapožičané Ministerstvu spravodlivosti boli vrátené späť okresnému súdu dňa 26. 10. 1995. Po oboznámení sa súdu s obsahom doposiaľ vykonaného dokazovania, súd pokračoval v konaní.

Dňa 22. 7. 1996 bolo nariadené pojednávanie na termín 7. 8. 1996. Pojednávanie bolo odročené na termín 23. 9. 1996 za účelom pripojenia spisu 5 C 1044/87 a predloženia listinných dôkazov navrhovateľom. Pojednávanie zo dňa 23. 9. 1996 bolo odročené na termín 4. 10. 1996 z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania. Pojednávanie zo dňa 4. 10. 1996 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti - práceneschopnosti navrhovateľa na deň 6. 11. 1996. Pojednávanie zo dňa 6. 11. 1996 po prejednaní odročené na termín 27. 11. 1996, za účelom predloženia listinných dôkazov navrhovateľom aj odporcom. Dňa 27. 11. 1996 rozhodnutie vo veci samej - návrh zamietnutý v celom rozsahu. Priznaná náhrada trov konania odporcovi. Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal odvolanie navrhovateľ podaním zo dňa 13. 3. 1997. Dňa 17. 3. 1997 pokyn sudcu na doručenie odvolania odporcovi na vyjadrenie, výzva na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie pre navrhovateľa. Dňa 26. 3. 1997 doručené vyjadrenie odporcu k odvolaniu. Dňa 14. 4. 1997 predloženie spisu na odvolacie konanie Krajskému súdu v Prešove. Uznesením KS v Prešove č. k. 3 Co 152/97-60), zo dňa 3. 12. 1997, bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený v celom rozsahu a vec vrátená na ďalšie konanie. Predmetné uznesenie bolo doručené OS Poprad dňa 6. 2. 1998 a doručované účastníkom konania dňa 16. 2. 1998. Dňa 31. 3. 1998 vzniesla sudkyňa JUDr. M. K. námietku predpojatosti. Uznesením KS v Prešove č. k. 3 Nc 24/98-92), zo dňa 26. 5. 1998, s právoplatnosťou od 17. 6. 1998, bola sudkyňa JUDr. M. K. vylúčená z pojednávania a rozhodovania v predmetnej veci.

Dňa 24. 6. 1998 bola vec pridelená na ďalšie konanie do senátu JUDr. G. K. Dr. Dňa 7. 9. 1998 súd písomne oznámil účastníkom konania zmenu sudcu, s tým, že po oboznámení sa so spisom bude vo veci ďalej konať.

V období od 7. 4. 1999 do 30. 9. 1999 sudkyňa JUDr. G. K. Dr. dočasne pridelená na výkon sudcovskej funkcie na Krajský súd v Prešove. Dňa 13. 4. 1999 nariadené pojednávanie na termín 26. 4. 1999. Pojednávanie odročené z dôvodu neprítomnosti právnej zástupkyne navrhovateľa na termín 28. 5. 1999. Pojednávanie zo dňa 28. 5. 1999 po prejednaní veci odročené na neurčito, za účelom písomného vyhotovenia uznesenia o prerušení konania. Uznesenie o prerušení konania do právoplatného skončenia konania vedeného na OS Poprad pod sp. zn. 9 C 550/92 písomne vyhotovené dňa 31. 5. 1999 a právoplatné dňa 23. 6. 1999.

V období od 1. 4. 2000 do 30. 9. 2000 sudkyňa JUDr. G. K. Dr. dočasne pridelená na výkon sudcovskej funkcie na Krajský súd v Prešove. Spis odovzdaný a vec bola pridelená JUDr. Z., predsedom OS Poprad, na vybavenie inému sudcovi.

Dňa 2. 11. 2000 bol predmetný spis opätovne pridelený do senátu JUDr. G. K. Dr. Po vrátení z KS Prešov spis bol pripojený k veci 9 C 550/92 z dôvodu pripojených súvisiacich sporov.

Primeranosť dĺžky konania sa posudzuje vždy s prihliadnutím na okolnosti konkrétnej veci. Okresný súd zastáva názor, že dĺžka konania napriek skutočnosti, že konanie prebieha už 10 rokov, zodpovedá konkrétnym podmienkam prípadu.

V závere vyjadrenia predseda okresného súdu uviedol:

„Vec prerokovávaná pod sp. zn. 9 C 550/92 je zložitá, čo do náročnosti dokazovania a uvedená záležitosť ovplyvňuje celkovú dĺžku konania. Aj keď z uznesenia Krajského súdu v Prešove zo dňa 4. 6. 2002 a uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. 6. 2003 sa javí, že dôvodom opätovného zrušenia rozsudku súdu prvého stupňa bolo nerešpektovanie predchádzajúcich rozhodnutí odvolacieho súdu, čo do doplnenia dokazovania a vysloveného právneho názoru, súd prvého stupňa v meritórnom rozhodnutí zamietajúc návrh navrhovateľa nerozhodol svojvoľne, ale na základe ním zisteného skutkového stavu a svoje rozhodnutie riadne zdôvodnil.

Možno konštatovať, že okresný súd s prihliadnutím k zaťažnosti jednotlivých senátov, počtu vybavovaných vecí zákonným sudcom, ktorý opätovne celkom v dĺžke jedného roka vykonával stáž na Krajskom súde v Prešove, v dôsledku čoho ako zákonný sudca vec nemohol prejednávať a sudca zastupujúci mohol vykonávať iba úkony bez možného meritórneho rozhodnutia vo veci, súd plynulo smeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania, a teda k rozhodnutiu vo veci samej.

Vo veci prejednáwanej pod sp. zn. 9 C 1065/92 súd vydal procesné rozhodnutie, proti ktorému účastník môže podať odvolanie. V čase prerušenia konania súd nevykonáva pojednávania a neplynú lehoty podľa Občianskeho súdneho poriadku. Dôvody prerušenia konania stále trvajú.

S odkazom na ustanovenie § 30 ods. 2 Zákona č. 38/1993 Okresný súd Poprad súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, vyjadrenia predsedu okresného súdu a z vyžiadaných spisov označeného súdu ústavný súd zistil nasledovný priebeh konaní v označených veciach od podania žaloby okresnému súdu do 13. januára 2004, keď boli ústavnému súdu doručené spisy okresného súdu sp. zn. 9 C 550/92 a sp. zn. 9 C 1065/92.

I. Konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 550/92

Žaloba sťažovateľa, ktorou sa domáhal náhrady mzdy, bola okresnému súdu doručená 11. júna 1992.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomných dokladov, z vyjadrení účastníkov a z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd vo veci okresného súdu vedenej pod sp. zn. 9 C 550/92 zistil nasledovný priebeh konania:

- dňa 30. júna 1992 bola žalovanému doručená žaloba na vyjadrenie,
- dňa 22. júla 1992 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe,
- pojednávanie nariadené na 30. september 1992 okresný súd odročil na 12. október 1992 z dôvodu neúčasti zástupcu žalovaného, u ktorého doručenie predvolania bolo riadne vykázané,
- pojednávanie konané 12. októbra 1992 okresný súd odročil na neurčito „za účelom vyčkania právoplatnosti rozhodnutia vo veci skončenia pracov. pomeru so ŠM Poprad, ktorý je v štádiu, resp. na KS Košiciach“,
- dňa 4. decembra 1992 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľa označené ako „rozšírenie žaloby“ o zaplatenie náhrady mzdy za ďalšie obdobie,
- urgenciou zo 16. októbra 1995 právna zástupkyňa sťažovateľa žiadala Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) o vrátenie spisov sp. zn. 9 C 550/92 a sp. zn. 9 C 1065/92, ktoré boli ministerstvom vyžiadané v súvislosti s ním podanou žiadosťou o náhradu škody vzniknutej nezákonným súdnym rozhodnutím okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 486/88; podľa názoru sťažovateľa tieto spory vôbec nesúviseli s uplatnenou náhradou škody voči štátu a tým, že ich ministerstvo neodôvodnene vyžiadalo, bol spôsobený zbytočný prieťah v konaní v trvaní dvoch rokov,
- dňa 1. decembra 1995 urgovala právna zástupkyňa sťažovateľa na okresnom súde nariadenie pojednávania v právnych veciach vedených pod sp. zn. 9 C 550/92 a sp. zn. 9 C 1065/92,
- pojednávanie nariadené na 23. september 1996 okresný súd odročil na 4. október 1996 z dôvodu neúčasti účastníkov konania, pričom neúčasť ospravedlnil iba sťažovateľ z dôvodu choroby,
- pojednávanie nariadené na 4. október 1996 okresný súd odročil na 6. november 1996 z dôvodu neúčasti sťažovateľa, ktorý súdu telefonicky oznámil, že je stále práceneschopný,
- pojednávanie uskutočnené 6. novembra 1996 okresný súd odročil na 11. november 1996 z dôvodu vyhlásenia rozsudku,
- na pojednávaní 11. novembra 1996 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol,

- na žiadosť zákonnej sudkyne o predĺženie lehoty na napísanie rozsudku z 12. decembra 1996, ako aj jej ďalšiu žiadosť z 31. januára 1997 predseda okresného súdu súhlasil s požadovaným predĺžením lehoty do 10. februára 1997 (z dôvodu jej práceneschopnosti),

- dňa 27. februára 1997 bol právnym zástupcom účastníkov doručený rozsudok z 11. novembra 1996,

- dňa 13. marca 1997 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti rozsudku vo veci sp. zn. 9 C 550/92,

- dňa 26. marca 1997 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k odvolaniu sťažovateľa,

- uznesením doručeným okresnému súdu 13. februára 1998 Krajský súd v Prešove zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie,

- dňa 13. marca 1998 bola okresnému súdu doručená urgencia sťažovateľa „o vytýčenie a skončenie označenej veci“,

- dňa 6. apríla 1998 zákonná sudkyňa predložila spis Krajskému súdu v Prešove, aby rozhodol o jej predpojatosti v prejednávanej veci,

- dňa 11. júna 1998 bolo okresnému súdu doručené uznesenie Krajského súdu v Prešove, ktorým rozhodol, že zákonná sudkyňa je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci,

- dňa 20. augusta 1998 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľa o opätovné konanie a meritórne rozhodnutie vo veci,

- listom zo 7. septembra 1998 oznámil okresný súd účastníkom konania, že vec bola pridelená novej zákonnej sudkyňi, ktorá sa oboznamuje s obsahom spisového materiálu a po preštudovaní spisu bude nariadený termín pojednávania,

- dňa 29. októbra 1998 bola okresnému súdu doručená opätovná urgencia sťažovateľa „o vytýčenie a skončenie veci“,

- pojednávanie uskutočnené 26. apríla 1999 okresný súd odročil na 28. máj 1999 z dôvodu neúčasti právnej zástupkyne sťažovateľa,

- pojednávanie konané 28. mája 1999 okresný súd odročil na neurčito z dôvodu pripojenia súvisiaceho spisu sp. zn. 8 C 486/88,

- dňa 8. decembra 1999 bola právnej zástupkyňi sťažovateľa doručená výzva okresného súdu, aby v lehote 15 dní predložila špecifikáciu žalovanej istiny, listinné dôkazy a procesné podanie týkajúce sa zmeny petitu žaloby,
- písomnou urgenciou zo 17. januára 2000 okresný súd opätovne vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby súdu predložila dokumenty špecifikované v predchádzajúcej výzve,
- dňa 12. mája 2000 bola okresnému súdu doručená odpoveď na výzvu z 8. decembra 1999,
- listom z 2. novembra 2000 okresný súd znovu vyzval právnu zástupkyňu na predloženie tých istých dokladov, ktoré požadoval už vo výzve z 8. decembra 1999,
- dňa 7. decembra 2000 bola okresnému súdu právnu zástupkyňou sťažovateľa predložená odpoveď na výzvu,
- pojednávanie konané 23. marca 2001 okresný súd odročil na 25. máj 2001 a pripustil zmenu žaloby („rozšírenie“) o náhradu mzdy za obdobie od 13. februára 1992 do 31. decembra 1997,
- okresný súd na pojednávaní konanom 25. mája 2001 rozhodol rozsudkom, ktorým návrh sťažovateľa v celom rozsahu zamietol,
- dňa 2. júla 2001 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti rozsudku vo veci,
- uznesením sp. zn. 3 Co 383/01 zo 4. júna 2002 Krajský súd v Prešove zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie,
- dňa 27. augusta 2002 bolo okresnému súdu doručené dovolanie žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 383/01 zo 4. júna 2002, ktoré odôvodnil tým, že podľa jeho názoru neboli splnené podmienky na to, aby Krajský súd v Prešove mohol rozhodnúť o veci bez nariadenia pojednávania, čím mu bola ako účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“],
- Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) listom z 13. februára 2003 vrátil spis, ktorý mu bol predložený na dovolacie konanie 10. decembra 2002, okresnému súdu ako predčasne predložený z dôvodu, že súdny poplatok nebol dovolateľom

uhradený v správnej výške; po odstránení uvedeného nedostatku bol spis znovu predložený najvyššiemu súdu 26. mája 2003,

- dovolací súd uznesením doručeným okresnému súdu 2. septembra 2003 dovolanie sťažovateľa odmietol; spis bol vrátený okresnému súdu 2. septembra 2003.

II. Konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 1065/92

Žaloba sťažovateľa, ktorou sa domáhal náhrady škody, bola okresnému súdu doručená 4. decembra 1992 (sp. zn. 9 C 1065/92).

Z vyžiadaného spisu okresného súdu zistil ústavný súd nasledovný skutkový stav:

- dňa 18. mája 1993 žiadal sťažovateľ prostredníctvom jeho právnej zástupkyne o nariadenie pojednávania vo veci,

- na základe pokynu zákonnej sudkyne civilnej kancelárii bol spis spolu so súvisiacimi spismi predložený ministerstvu (presný dátum jeho predloženia nie je možné zo spisu zistiť),

- dňa 26. októbra 1995 boli spisy vrátené z ministerstva okresnému súdu,

- dňa 1. decembra 1995 bola okresnému súdu doručená urgencia sťažovateľa týkajúca sa nariadenia pojednávania vo veci,

- pojednávanie uskutočnené 7. augusta 1996 bolo odročené na 23. september 1996 pre neprítomnosť žalovaného a jeho právneho zástupcu, ktorí svoju neúčasť riadne ospravedlnili,

- pojednávanie nariadené na 23. september 1996 bolo odročené na 4. október 1996 pre neprítomnosť účastníkov, pričom sťažovateľ a jeho právna zástupkyňa neúčasť riadne ospravedlnili (z dôvodu choroby sťažovateľa),

- pojednávanie nariadené na 4. október 1996 bolo odročené na 6. november 1996 z dôvodu pokračujúcej práceneschopnosti sťažovateľa,

- pojednávanie uskutočnené 6. novembra 1996 bolo odročené na 27. november 1996 s tým, že sťažovateľovi bolo uložené predložiť okresnému súdu doklady preukazujúce výšku škody a žalovanému odpisy mzdových listov za rok 1985,

- na pojednávaní konanom 27. novembra 1996 okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol,

- zákonná sudkyňa s poukazom na to, že je práceneschopná, požiadala predsedu okresného súdu o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku; lehota jej bola predĺžená do 10. februára 1997; rozsudok bol doručený právnej zástupkyňi sťažovateľa 28. februára 1997,

- dňa 13. marca 1997 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti rozsudku z 27. novembra 1996,

- dňa 26. marca 1997 bolo sťažovateľovi doručené uznesenie, ktorým mu okresný súd uložil zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie,

- dňa 11. apríla 1997 bolo okresnému súdu doručené odvolanie proti uzneseniu o zaplatení súdneho poplatku,

- dňa 6. februára 1998 bolo okresnému súdu doručené uznesenie Krajského súdu v Prešove, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa z 27. novembra 1996, ako aj uznesenie vo veci zaplatenia súdneho poplatku za odvolanie z 26. marca 1997, a vrátil mu vec na ďalšie konanie,

- listom z 11. marca 1998 sťažovateľ urgoval nariadenie pojednávania vo veci,

- v úradnom zázname z 31. marca 1998 zákonná sudkyňa vyhlásila svoju zaujatosť vo veci s tým, že vzhľadom na napätý vzťah medzi ňou a sťažovateľom by už nemohla vo veci objektívne rozhodnúť,

- dňa 6. apríla 1998 okresný súd predložil Krajskému súdu v Prešove spis vo veci rozhodnutia o zaujatosti zákonnej sudkyne,

- dňa 11. júna 1998 bolo okresnému súdu doručené uznesenie Krajského súdu v Prešove z 26. mája 1998, ktorým rozhodol, že zákonná sudkyňa je z pojednávania a rozhodovania veci vylúčená,

- dňa 20. augusta 1998 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľa o urýchlenie konania a meritórne rozhodnutie,

- listom zo 7. septembra 1998 okresný súd oznámil sťažovateľovi, že vec bola pridelená inej zákonnej sudkyňi, ktorá po preštudovaní spisu nariadi pojednávanie,

- dňa 29. októbra 1998 bola okresnému súdu doručená opakovaná urgencia sťažovateľa „... o vytýčenie a skončenie vyššie označených vecí na Vašom súde“,

- pojednávanie 26. apríla 1999 bolo okresným súdom odročené na 28. máj 1999 z dôvodu neprítomnosti právnej zástupkyne sťažovateľa, pričom dôvod jej neúčasti sťažovateľ ospravedlnil zdravotnými problémami,

- na pojednávaní konanom 28. mája 1999 okresný súd uznesením prerušil konanie „do právoplatného skončenia vo veci vedenej na Okresnom súde v Poprade pod sp. zn. 9 C 550/92“,

- uznesenie o prerušení konania nadobudlo právoplatnosť 23. júna 1999,

- od prerušenia konania až do vydania tohto nálezu sa v konaní nepokračovalo.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal, aby ústavný súd vyslovil, že v napadnutých konaniach bolo porušené jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03, IV. ÚS 152/03).

Vzhľadom na uvedené je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd s návrhom na rozhodnutie v jeho právnej veci.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého „Len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá“.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

Ku konaniu vedenému na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 550/92

1. Predmetom konania pred okresným súdom je žaloba sťažovateľa, ktorou sa domáhal náhrady mzdy v súvislosti s neplatným ukončením členstva v poľnohospodárskom družstve v spojení s neplatným ukončením pracovného pomeru.

Ústavný súd zastáva názor, že pracovnoprávny spor o náhradu mzdy nemožno vo všeobecnosti považovať za právne zložitú vec. V týchto sporoch sa používa právna úprava prijatá v Zákonníku práce platného v čase uplatnenia nároku (zákon č. 65/1965 Zb.

v znení neskorších predpisov), ktorej výklad a používanie boli stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika postupu všeobecných súdov v týchto sporoch.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti vyslovil názor, že „*dĺžka konania napriek skutočnosti, že konanie prebieha už 10 rokov, zodpovedá konkrétnym podmienkam prípadu*“ a vec je zložitá vzhľadom na náročnosť dokazovania. Ústavný súd vychádzajúc z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa, okresného súdu a z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín síce čiastočne akceptuje, že rozhodovanie v konkrétnej veci predstavuje vyšší stupeň zložitosti, avšak berúc do úvahy samotnú dĺžku konania, jeho doterajší priebeh a dosiahnuté výsledky nezistil také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali viac než 11 a pol ročné trvanie konania jeho skutkovou zložitou.

2. Ďalším kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania. Ústavný súd nezistil na strane sťažovateľa žiadnu zásadnú skutočnosť, ktorá by mala vplyv na zbytočné prietahy v konaní, s výnimkou oneskoreného reagovania právnej zástupkyne sťažovateľa na výzvu okresného súdu z 24. novembra 1999 na predloženie písomnej špecifikácie žalovanej sumy a ďalších návrhov na doplnenie dokazovania. Odpoveď na túto výzvu bola doručená okresnému súdu až 12. mája 2000. V prípade neúčasti sťažovateľa, resp. jeho právnej zástupkyne na pojednávaniach bola ich neprítomnosť vždy vopred ospravedlnená a okresný súd dôvody ich ospravedlnenia akceptoval.

Ďalšie okolnosti, ktoré by viedli k zbytočným prietahom v konaní vyvolaným správaním sťažovateľa, ústavný súd nezistil.

Na prietahy v konaní spôsobené postupom okresného súdu sťažovateľ viackrát upozornil orgány štátnej správy súdov a opakovane požadoval, aby sa vo veci pojednávalo a rozhodlo.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Za takýto postup nemožno považovať skutočnosť, že okresný súd nekonal vo veci 2 roky a 5 mesiacov (v období od 16. mája 1993 do 26. októbra 1995) z dôvodu, že predmetný spis (spolu s ďalšími spismi) zaslal na základe vyžiadania ministerstvu, bez toho, aby zisťoval, či je nevyhnutné, aby tam musel byť takú dlhú dobu, najmä so zreteľom na zákonom garantované základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Navyše, ústavný súd konštatuje, že okresný súd mohol po dohode s ministerstvom zvážiť aj možnosť riešenia veci poskytnutím kópie vyžiadaného spisu. Aj z toho dôvodu nebolo v období od 12. októbra 1992 (keď okresný súd odročil pojednávanie na neurčito „... za účelom vyčkania právoplatnosti rozhodnutia vo veci skončenia pracov. pomeru so ŠM Poprad...“ bez toho, aby bol v zmysle § 109 OSP konanie prerušil) do 23. septembra 1996 vykonané vo veci žiadne pojednávanie.

Za zbytočný prieťah v konaní možno považovať aj obdobie od 11. júna 1998 (keď bolo okresnému súdu doručené uznesenie Krajského súdu v Prešove z 26. mája 1998, ktorým vylúčil zákonnú sudkyňu z pojednávania a rozhodovania veci) do 26. apríla 1999 (keď bolo novou zákonnou sudkyňou nariadené ďalšie pojednávanie).

Vo vzťahu k tvrdeniam predsedu okresného súdu týkajúcim sa opätovného zrušenia rozsudku súdu prvého stupňa v dôsledku nerešpektovanie predchádzajúcich rozhodnutí odvolacieho súdu ohľadom doplnenia dokazovania a vysloveného právneho názoru ústavný súd poznamenáva, že mu neprislúcha posudzovať, či sa po rozhodnutí odvolacieho súdu dodatočne zmenil skutkový stav do takej miery, že by okresný súd nemusel byť viazaný v tomto rozsahu jeho právnym názorom, ako mu to ukladá ustanovenie § 226 OSP. V súvislosti s tým však ústavný súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 54/03 z 26. júna 2003, ktorým bolo odmietnuté dovolanie žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 3783/01 zo 4. júna 2002, v odôvodnení ktorého sa osobitne poukazuje na to, že „*Obsah spisu potvrzuje, že súd prvého stupňa, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, v ďalšom konaní nepostupoval v zhode s právnym názorom*

odvolacieho súdu (ktorým bol viazaný - § 226 O. s. p.) a nevykonan žiaden dôkaz, aby zistil výšku žalobcovho nároku na náhradu škody, ako mu uložil odvolací súd, ale znova žalobu zamietol“.

Právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynule smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (II. ÚS 40/97).

Okrem uvedených postupov okresného súdu, ktoré vykazujú znaky zbytočných prietáhov v konaní, je potrebné konštatovať, že s prihliadnutím na obsah základného práva ustanoveného v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je možné už aj so zreteľom na celkovú doterajšiu dĺžku konania v posudzovanej veci považovať postup okresného súdu za konanie bez zbytočných prietáhov. Z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, by sťažovateľ musel čakať na právoplatné meritórne rozhodnutie vo veci viac ako 11 a pol roka.

Ústavný súd preto po zvážení všetkých uvedených okolností pri hodnotení postupu okresného súdu v konaní sp. zn. 9 C 550/92 dospel k záveru, že v tomto konaní bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ku konaniu vedenému na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 1065/92

1. Predmetom konania, v ktorom sťažovateľ namieta zbytočné prietahy, je nárok na náhradu škody vyplývajúci z neplatného ukončenia členského vzťahu, resp. pracovného pomeru. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o skutkovej alebo právnej zložitosti veci.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania bolo v tomto konaní aktívne a súčinnostné a v žiadnom smere nespôsobillo vznik zbytočných prietáhov. Naopak,

opakované urgencie sťažovateľa požadujúce nariadenie pojednávania možno hodnotiť ako snahu o urýchlenie priebehu konania.

3. Hodnotiac postup okresného súdu treba prihliadnuť na to, že aj v tomto konaní bol súdny spis predložený ministerstvu, v dôsledku čoho sa vo veci vo vyššie vymedzenom období vyhodnotenom už pri konaní sp. zn. 9 C 550/92 nekonalo 2 roky a 5 mesiacov. Toto obdobie možno kvalifikovať ako zbytočné prietahy v konaní z tých istých dôvodov, ktoré boli uvedené k tejto skutočnosti v súvislosti s konaním vedeným pod sp. zn. 9 C 550/92. Okresný súd uznesením z 28. mája 1999 konanie prerušil „*do právoplatného skončenia vo veci vedenej na okresnom súde sp. zn. 9 C 550/92*“. Vzhľadom na prerušenie konania sa vo veci už viac než 4 a pol roka nekoná.

Čo sa týka prerušenia konania, je podľa ústavného súdu potrebné vychádzať z toho, že okresný súd vykonal voľbu medzi viacerými do úvahy prichádzajúcimi procesnými postupmi a nemieni ju spochybníť, pretože jednak ide o procesný postup, ktorý je zákonom dovolený [§ 109 ods. 2 písm. c) OSP], a jednak ho treba posudzovať podľa situácie, ktorá existovala v čase, keď sa realizoval, a k posúdeniu ktorej majú zásadne lepšie predpoklady než ústavný súd všeobecné súdy, odhliadnuc od princípu subsidiarity, ktorým sa riadi jeho vzťah k všeobecným súdom a ktorému viac zodpovedá, aby ústavný súd, pokiaľ je to nevyhnutné, sám neposudzoval vhodnosť a účelnosť zvoleného procesného postupu. To však ešte neznamená, že táto voľnosť je bez obmedzenia a ústavným súdom nekontrolovateľná. Aj ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c) OSP, tak ako napokon každé zákonné ustanovenie, sa totiž musí vykladať a uplatňovať v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4). Keďže zo žiadneho ustanovenia ústavy nemožno vyvodíť, že prerušením konania jeho účastník stráca právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, musí sa všeobecný súd pri uplatňovaní procesného postupu podľa ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) OSP spravovať preto aj požiadavkou, ktorá je obsiahnutá v tomto článku ústavy a ktorá, tak ako to už bolo vyššie uvedené, ukladá povinnosť prijať príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote, aj keď prekážka, pre ktorú sa konanie prerušilo, ešte nepominula (I. ÚS 21/00).

Podľa názoru ústavného súdu bolo možné vhodnejšou organizáciou práce alebo prijatím iných vhodných opatrení (§ 111 ods. 2 OSP) zbytočným priesťahom v namietanom konaní predísť napr. postupom podľa § 112 ods. 1 OSP, podľa ktorého „V záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré u neho začali, skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov“, a to aj so zreteľom na to, že obe vzájomne súvisiace veci prejednáva a rozhoduje tá istá zákonná sudkyňa.

V nadväznosti na uvedené nie je možné stotožniť sa so stanoviskom predsedu okresného súdu, že súd v predmetnej veci „*plynulo smeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania a teda k rozhodnutiu vo vec samej*“, keďže podľa názoru ústavného súdu tomu vyššie uvedený priebeh konania nenasvedčuje.

Vzhľadom na to, že výsledok sporu má pre sťažovateľa existenčný význam, nie je možné akceptovať skutočnosť, že vo veci nebolo po viac než 11 rokoch trvania sporu právoplatne rozhodnuté. Tento fakt nie je možné ospravedlniť ani s poukazom na zaťaženosť jednotlivých senátov, počet vybavovaných vecí zákonným sudcom a ani tým, že opätovne vykonával stáž na Krajskom súde v Prešove.

Ústavný súd pripomína, že v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) sa ustálil názor, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezbavuje zodpovednosti za zbytočné priesťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02, II. ÚS 120/02). Povahu objektívnych príčin možno priznať právnym udalostiam, ale uplatnenie ústavou zaručeného práva sa nemôže zmariť nenáležitým správaním štátnych orgánov, ktoré v mene štátu zabezpečujú uplatnenie práv zaručených ústavou (I. ÚS 145/02).

Vyššie uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť v posudzovanom konaní organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP, teda tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

S prihliadnutím na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 1065/92 bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd vyslovil, pokiaľ ide o obe namietané konania, že bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby v obidvoch veciach konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojich veciach.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadostučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadostučinenia vo výške 500 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti a vo vyjadrení zo 14. januára 2004. Okrem iného uviedol, že sa konania týkajú riešenia existenčných otázok, keď *„v hre je zabezpečiť nielen výživu pre tri maloleté deti, ale doceliť aj morálnu očistu od nezákonného konania...“*.

Podľa názoru ústavného súdu samotné konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nepredstavuje dostatočné zadosťučinenie pre sťažovateľa, a preto prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02).

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dĺžku konaní vedených pred okresného súdom, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadov, ako aj skutočnosť, že ani jedno z napadnutých konaní nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 120 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. E. Ľ., uplatnených v podaní z 25. januára 2004. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby v súlade s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2002, ktorá bola 12 811 Sk. Úhrada bola priznaná v celkovej výške 8 796 Sk za 2 úkony po 4 270 Sk a 2 x 128 Sk režijný paušál.

Podanie právnej zástupkyne sťažovateľa z 18. februára 2003, ktorým sa vyjadrila k stanovisku okresného súdu po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd so zreteľom na jeho obsah nepovažoval za písomné podanie týkajúce sa veci samej ani za úkony právnej

služby podľa § 16 ods. 4 vyhlášky, a preto odmenu zaň nepriznal. Právna zástupkyňa sťažovateľa sa v ňom totiž ústavnoprávnou stránkou veci nezaoberala.

Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2004